

PARDUBICKÝ KRAJ

**Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby
se zdravotním postižením na období 2022 – 2026**

Obsah:

1. Úvod a Struktura Krajského plánu	3
2. Osvětová činnost	5
3. Oblast přístupnosti staveb, dopravy a informací	7
A. Přístupnost staveb a dopravy	7
B. Přístupnost informací pro osoby se zdravotním postižením	11
4. Oblast vzdělávání a školství	14
5. Oblast zdraví a zdravotní péče	17
6. Oblast zaměstnávání	20
7. Oblast volnočasových aktivit – kultura, cestovní ruch a sport.....	25
8. Oblast sociálních věcí	27

Seznam použitých zkratk:

CCV Pardubice – Centrum celoživotního vzdělávání – zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Pardubického kraje

ESF – Evropské sociální fondy

KH – Kancelář hejtmana

KONEP – Koalice nevládek Pardubicka

KrÚ Pk – Krajský úřad Pardubického kraje

KŘÚ – Kancelář ředitele úřadu

NNO – Nestátní neziskové organizace

NRZP Pk – Národní rada osob se zdravotním postižením Pardubického kraje

ODSH – Odbor dopravy a silničního hospodářství

OMSŘI – Odbor majetkový, stavebního řádu a investic

OPVV – Oddělení personálních věcí a vzdělávání

OKSCR – Odbor kultury, sportu a cestovního ruchu

OSV – Odbor sociálních věcí

OŠ – Odbor školství

OZ – Odbor zdravotnictví

Pk – Pardubický kraj

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

SPC – Speciálně pedagogické centrum

SPL ČR – Sdružení praktických lékařů

SVP – Speciálně vzdělávací program

ÚP ČR – Úřad práce České republiky

1. Úvod a Struktura Krajského plánu

Pardubický kraj (dále také „Pk“) je krajem, který se dlouhodobě koncepčně věnuje problematice života osob se zdravotním postižením. Tento, v pořadí již pátý strategický dokument Pk, byl schválen usnesením Zastupitelstva Pk Z/152/21 dne 14. 12. 2021. Nový dokument na další období navazuje na Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením (dále jen „Krajský plán“), který byl schválen 18. 12. 2018 usnesením Zastupitelstva Pk Z/293/18. Vychází z dalších mezinárodních a národních dokumentů, zejména pak z Listiny základních práv a svobod, Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením (dále jen „Úmluva“), Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021 – 2025 (dále jen „Národní plán“), který vláda České republiky projednala 20. 7. 2020 a schválila usnesením č. 761, Memoranda uzavřeného mezi Asociací krajů ČR a Národní radou osob se zdravotním postižením (24. 9. 2010), Národního rozvojového programu mobility pro všechny na období 2016 – 2025 (dále jen „Národní program“), a schválených strategických dokumentů Pk.

Problematika života osob se zdravotním postižením není jen okrajovou záležitostí a dotýká se velkého počtu osob. Podle posledního statistického šetření realizovaného Českým statistickým úřadem ve spolupráci s Ústavem zdravotnických informací a statistiky ČR v roce 2018 – Výběrové šetření osob se zdravotním postižením, žije v České republice přibližně 1 152 000, kterým je nad 15 let. Tyto osoby tvoří 13 % z celkového počtu všech osob nad 15 let žijících v soukromých domácnostech.¹ S Výběrovým šetřením byla zároveň zpracována doplňková studie o osobách se zdravotním postižením, která se orientovala na děti se zdravotním postižením ve věku 0 až 14 let a na osoby žijící trvale v pobytových zařízeních, které nebyly zahrnuty do výše uvedeného šetření.² Těchto osob žije v ČR 479 458.

Důvod, proč je této cílové skupině věnována pozornost v samostatném dokumentu, je skutečnost, že se i přes zlepšování podmínek a odstraňování bariér osoby se zdravotním postižením nadále ve svém každodenním životě setkávají s překážkami, které jim ztěžují jejich zapojení do běžného života. Možným důvodem je i to, že se od sebe jednotlivé skupiny osob liší svými možnostmi i potřebami, a to s ohledem k typu svého zdravotního postižení. Ve společnosti mnohdy nadále naráží na nejrůznější bariéry, ať již fyzické, tak ty v podobě stereotypních postojů vůči těmto lidem, které znesnadňují vytváření rovných příležitostí a zapojení do běžného života většinové společnosti. A i když je problematika osob se zdravotním postižením často vnímána jako oblast spadající především do kompetence sociálních věcí a zdravotnictví, vyžaduje dosažení rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením řešení nejen v oblasti sociální a zdravotní, ale i mnoha dalších oblastech. Důraz je přitom kladen na odstraňování diskriminace, podporu nezávislého způsobu života a větší sociální integraci těchto osob.

Pardubický kraj si uvědomuje odpovědnost vůči občanům se zdravotním postižením, a to zejména v potřebě podílet se na vytváření příznivých podmínek vedoucích ke zmírňování dopadů zdravotního postižení a zvyšování možností osob se zdravotním postižením vést stejně aktivní život, jako mají lidé bez zdravotního postižení.

V souladu s Úmluvou zahrnuje Krajský plán pojem „osoby se zdravotním postižením“ osoby, které mají dlouhodobé fyzické, duševní, mentální nebo smyslové postižení, jež v interakci s různými překážkami může bránit jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti na rovnoprávném základě s ostatními. Při realizaci Krajského plánu je preferováno uplatňování principu, který klade důraz na to, aby prostředí, produkty, služby a veškeré výstupy lidské

¹ Český statistický úřad. 2019. Výběrové šetření osob se zdravotním postižením – 2018. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyberove-setreni-osob-se-zdravotnim-postizenim-2018>.

² Český statistický úřad. 2019. Děti se zdravotním postižením a osoby se zdravotním postižením žijící mimo soukromé domácnosti - 2017, 2018. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/deti-se-zdravotnim-postizenim-a-osoby-se-zdravotnim-postizenim-zijici-mimo-soukrome-domacnosti-2017-2018>.

činnosti byly přístupné všem lidem, a to bez ohledu na jejich věk či schopnosti, a tím docházelo ke skutečné integraci osob se zdravotním postižením do společnosti a vzájemnému užitečnému propojení.

Krajský plán na období 2022 – 2026 vznikl za aktivní spolupráce zainteresovaných odborů Krajského úřadu Pardubického kraje (dále také „KrÚ Pk“), Národní rady osob se zdravotním postižením Pardubického kraje (dále také „NRZP Pk“), organizací působících ve prospěch osob se zdravotním postižením v Pardubickém kraji a jiných subjektů. Na základě obdržených podnětů, ale i zkušeností vyplývajících z tvorby a naplňování cílů předchozích Krajských plánů, byly definovány problémové oblasti a opatření tohoto dokumentu. Strategické oblasti Krajského plánu reflektují Národní plán a dotýkají se významných oblastí života občanů se zdravotním postižením v Pk, které má náš kraj reálnou šanci ovlivnit. Jedná se zejména o oblast osvěty; přístupnost staveb, dopravy a informací; dostupnost vzdělávání; zdraví a zdravotní péče; zaměstnávání osob se zdravotním postižením; dostupnost volnočasových aktivit a sociální péči. Některých z výše uvedených oblastí se Krajský plán dotýká okrajově, neboť jsou podrobněji řešeny a rozpracovány v samostatných dokumentech. Jedná se např. o oblast zabývající se vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, která je na území našeho kraje řešena strategickým dokumentem – ***Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Pardubického kraje (2020 – 2024)***. Oblasti péče o osoby s duševním onemocněním a sociálních služeb jsou řešeny v samostatných strategických dokumentech, kterými jsou ***Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje*** či ***Strategie transformace příspěvkových organizací Pk, Strategie transformace péče o ohrožené děti a rodiny na území Pardubického kraje na období 2021 – 2023*** či ***Koncepce rodinné politiky***.

Struktura Krajského plánu

Jak se ukazuje, řešení problémových oblastí osob se zdravotním postižením vyžaduje multidisciplinární přístup. V tomto přístupu je pokračováno i nadále. Do spolupráce jsou zapojeny dotčené odbory KrÚ Pk a další subjekty. Ke spolupráci nad cíli a opatřeními Krajského plánu pro toto aktuální období byly vyzvány odbory KrÚ Pk, odbory sociálních věcí obecních úřadů, poskytovatelé sociálních služeb, organizace osob se zdravotním postižením, a další subjekty, které se aktivně zapojily. Jak je uvedeno výše, nejen z jejich podnětů, ale také ze zkušeností s tvorbou a naplňováním cílů předchozích Krajských plánů bylo vycházeno při definici problémových oblastí a opatření tohoto dokumentu.

Krajský plán je členěn do tematických oblastí běžného života (viz výše). V rámci těchto oblastí definuje dokument pro uvedené období aktuální problémy osob se zdravotním postižením, které má Pk reálnou šanci ovlivnit, a zaměřuje se na problémy, které se v předchozích letech nepodařilo úplně vyřešit.

Oblast (kapitola) je uvozena stručnou charakteristikou konkrétního článku Úmluvy, ke kterému se vztahuje, a je zde popis aktuální situace vztahující se k našemu kraji, co se podařilo, a to, co bude v aktuálním období řešeno. Každá specifická oblast má své dílčí cíle, na něž navazují soubory opatření a někdy i doporučení dalším subjektům. Jednotlivá opatření jsou zaměřena na odstraňování nerovností ve výše uvedených oblastech, jejichž naplňování je v kompetenci Pk. Doporučení jsou určena pro ostatní subjekty, které se mohou podílet na řešení témat a identifikovaných problémů. Nejsou závazná a vymezují oblasti podpory, jimiž mohou dotčené subjekty přispět ke zlepšení situace osob se zdravotním postižením. Některé oblasti – např. zvyšování povědomí o osobách se zdravotním postižením, zlepšení informovanosti, řešení bariérovosti, se objevují i v jiných oblastech tohoto dokumentu, nikoliv jen oblasti osvětové činnosti či přístupnosti staveb, dopravy a informací. Důvodem je, že se prolínají a jsou spojeny i s dalšími oblastmi zmiňovanými v tomto dokumentu.

Krajský plán zůstává nadále živým dokumentem, který bude každoročně vyhodnocován. Na základě hodnocení a aktuálně zjištěných potřeb bude možné Krajský plán aktualizovat. Za tím účelem je ustanoven poradní orgán radního zodpovědného za sociální péči a neziskový sektor, který pracuje individuálně, a nad zásadními změnami se osobně setkává zpravidla 1 x ročně či dle potřeby. Zastoupení v něm jsou pracovníci zainteresovaných odborů KrÚ Pk, zástupci poskytovatelů sociálních služeb a organizací pracujících s osobami se zdravotním postižením. Koordinátorem naplňování a vyhodnocování Krajského plánu zůstává nadále odbor sociálních věcí, který pravidelně 1 x ročně předkládá Radě Pk zprávu o plnění Krajského plánu. Všechny odbory KrÚ Pk odpovědné za realizaci Krajského plánu aktivně spolupracují s odborem sociálních věcí a v požadovaném termínu zpracovávají zprávu o naplňování cílů a opatření, které jsou v jejich gesci.

2. Osvětová činnost

*Vychází z článku 8 Úmluvy – **Zvyšování povědomí**, a poukazuje na potřebu šíření osvěty v celé společnosti o situaci osob se zdravotním postižením, potřebu podpory respektu k jejich právům a důstojnosti a bourání stereotypů a předsudků, které se zdravotního postižení týkají.*

Široká veřejnost i pracovníci KrÚ Pk, zaměstnanci organizací zřizovaných Pk se dostávají do kontaktu s osobami se zdravotním postižením. Osvěta zcela jistě přispívá k odbourávání stereotypních postojů společnosti vyplývajících často z nedostatečných znalostí a nedostatku zkušeností společnosti vůči těmto osobám. Významnou měrou se podílí na vytváření příznivého klimatu a vede k tomu, že si pracovníci KrÚ Pk, zaměstnanci organizací zřizovaných Pk a široká veřejnost více uvědomují problémy vyplývající z jednotlivých druhů zdravotního postižení, a vnímají jednotlivce i skupiny osob se zdravotním postižením jako rovnocenné partnery.

V oblasti osvěty se v předchozím období podařilo:

- ✓ Pravidelně je realizováno vzdělávání pracovníků územně samosprávních celků a příspěvkových organizací Pk v komunikačních dovednostech při jednání s osobami se zdravotním postižením.
- ✓ V našem kraji jsou podporovány neziskové organizace při vytváření a realizacích projektů na téma komunikace s osobami se zdravotním postižením, domácí násilí, diskriminace osob se zdravotním postižením.
- ✓ Téma osob se zdravotním postižením je reflektováno v propagačních materiálech kraje, kulturních a osvětových akcích pořádaných krajem. Pk se dlouhodobě touto tematikou zabývá koncepčně ve svých strategických dokumentech.
- ✓ Každoročně je realizován festival „Pod duhovými křídly“ a slavnostní předání ceny „Duhové křídlo“ – ocenění za činnost ve prospěch osob se zdravotním postižením.

Zaměření aktuálního Krajského plánu v oblasti osvěty:

I nadále je třeba zlepšovat podmínky pro vyrovnávání příležitostí této skupiny osob v našem kraji. Osvěta, jak vyplynulo z výše uvedeného i zaslaných podnětů ke tvorbě tohoto dokumentu, zůstává nadále důležitou oblastí Krajského plánu pro aktuální období. Podrobněji je rozpracována v cílech a opatřeních, přesahuje i do jiných oblastí – vzdělávání, zdraví a zdravotní péče, volnočasových aktivit, sociální oblasti, aj., tohoto dokumentu, se kterými je úzce provázána.

Krajský plán se v osvětě bude věnovat zejména:

- ✓ Oblasti informování o možnostech zapojení osob se zdravotním postižením, jejich rodin a blízkých do nejrůznějších aktivit a dění našeho kraje.
- ✓ Prohlubování vzdělávání zaměstnanců veřejných institucí.
- ✓ Informování veřejnosti o aspektech života, specifických potřebách osob se zdravotním postižením a způsobech, jak jim pomoci.

Cíl 2.1

Vzdělávat a zvyšovat komunikační dovednosti zaměstnanců Krajského úřadu Pardubického kraje a příspěvkových organizací Pardubického kraje v oblastech specifických potřeb osob se zdravotním postižením.

Opatření 2.1.1

Proškolovat nové pracovníky krajského úřadu a pracovníky územních samosprávných celků v rámci vstupního vzdělávání úředníků územních samosprávných celků v tématu komunikace s osobami se zdravotním postižením.

Zodpovědný za realizaci: OPVV, OSV

Termín: alespoň 3 x ročně (prezenčně, v případě zhoršené epidemiologické situace způsobené COVID-19 distančně)

Finanční náklady: dle schváleného finančního rozpočtu Pk

Opatření 2.1.2

Podporovat vzdělávání pracovníků KrÚ Pk, zaměstnanců příspěvkových organizací kraje a pracovníků Informačních center k problematice osob se zdravotním postižením, včetně realizací zážitkových seminářů.

Zodpovědný za realizaci: OPVV, odbory se zřizovatelskou funkcí, a to ve spolupráci s dalšími subjekty (organizace osob se zdravotním postižením a poskytovatelé služeb)

Termín: 1 x ročně

Finanční náklady: dle schváleného finančního rozpočtu Pk

Cíl 2.2

Zvyšovat povědomí veřejnosti o problematice osob se zdravotním postižením a jejich aktivitách.

Opatření 2.2.1

Prostřednictvím dostupných komunikačních nástrojů je široká veřejnost nadále informována o činnostech Pk a KrÚ Pk vztahujících se k osobám se zdravotním postižením; zároveň prostřednictvím informačních kanálů Pk a dalších subjektů zveřejňuje a zpřístupňuje informace pro osoby se zdravotním postižením o aktuálních tématech, včetně zajištění informovanosti o připravovaných akcích.

Zodpovědný za realizaci: KH a dotčené odbory krajského úřadu, další subjekty (organizace osob se zdravotním postižením a poskytovatelé služeb)

Termín: dle aktuálních podnětů (průběžně)

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 2.2.2

Propagovat pořádání akcí (prezentace, soutěže, společenské akce vztahující se k problematice osob se zdravotním postižením, setkání se zástupci organizací podporujících osoby s postižením, aj.) s regionálním nebo celonárodním významem na území Pardubického kraje prostřednictvím komunikačních nástrojů, dále pak osobní účastí představitelů kraje.

Zodpovědný za realizaci: KH a dotčené odbory KrÚ Pk

Termín: dle aktuálních podnětů (průběžně)

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk (např. na poskytnutí záštity hejtmána Pk, radních Pk, dotace apod.)

Opatření 2.2.3

Pardubický kraj se spolupodílí na organizaci konferencí, seminářů a vzdělávacích akcí pro veřejnost, které se vztahují k tématu osob se zdravotním postižením.

Zodpovědný za realizaci: KH a dotčené odbory KrÚ Pk, další subjekty (organizace osob se zdravotním postižením a poskytovatelé služeb)

Termín: dle plánu a termínů konaných akcí

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk (minimálně bezplatné poskytnutí prostor KrÚ Pk)

Opatření 2.2.4

Pardubický kraj ve spolupráci s NRZP Pk realizuje festival „Pod duhovými křídly“ a slavnostní předání ceny „Duhové křídlo“ – ocenění za činnost ve prospěch osob se zdravotním postižením.

Zodpovědný za realizaci: OSV ve spolupráci s NRZP Pk a dalšími subjekty

Termín: každoročně

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Cíl 2.3

Podporovat osvětu a poradenství v oblasti diskriminace osob se zdravotním postižením, prevence násilí a domácího násilí páchaného na osobách se zdravotním postižením a zvyšovat jejich znalosti, coby spotřebitelů.

Opatření 2.3.1

Pardubický kraj podporuje projekty a zapojuje se do informační kampaně zaměřené na oblast diskriminace osob se zdravotním postižením, prevenci násilí a domácího násilí páchaného na osobách se zdravotním postižením, včetně aktivit zaměřených na vzdělávání osob se zdravotním postižením v oblasti práva, bezpečí a jejich zdraví.

Zodpovědný za realizaci: KH a dotčené odbory krajského úřadu, ve spolupráci s dalšími subjekty

Termín: dle aktuálních podnětů, v návaznosti na realizované projekty

Finanční dopady: dle schváleného rozpočtu Pk

3. Oblast přístupnosti staveb, dopravy a informací

Tato kapitola je rozdělena do dvou částí – **Přístupnost staveb a dopravy** a **Přístupnost informací pro osoby se zdravotním postižením**.

A. Přístupnost staveb a dopravy

*Oblast přístupnosti staveb a dopravy navazuje na článek 9 Úmluvy – **Přístupnost**. Tento článek se obecně věnuje zajištění nezávislého a plného zapojení osob se zdravotním postižením do všech oblastí života společnosti, především za pomoci odstraňování překážek a bariér bránících přístupnosti budov, dopravy, informací a informačních technologií. Dále pak na článek 20 – **Osobní mobilita**, která upravuje svobodu pohybu a věnuje se možnostem přepravy osob se zdravotním postižením se zajištěním jejich maximální míry nezávislosti.*

Obecně se přístupností rozumí stav, kdy osoby se zdravotním postižením mají přístup k fyzickému prostředí, dopravě, informacím, komunikačním technologiím, systémům, dalším zařízením a službám na rovnoprávném základě, stejně jako osoby bez zdravotního postižení. Otázka přístupnosti staveb, tj. budov, dalších vnitřních i venkovních zařízení, škol, obytných budov, zdravotnických zařízení apod., je upravena zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a vyhláškou č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb.

Se zajištěním přístupnosti budov a pozemních komunikací velmi úzce souvisí i přístupnost veřejné dopravy (stanice, zastávky, nástupiště, dopravní prostředky), a také dostupnost a přístupnost informací poskytovaných v dopravě. U nových dopravních prostředků jsou požadavky na jejich bezbariérovost upraveny mezinárodními předpisy. Při poskytování veřejných služeb při přepravě cestujících musí také dopravci v Pardubickém kraji splňovat aktuální podmínky stanovené nařízením vlády č. 63/2011 Sb., o stanovení minimálních

hodnot a ukazatelů standardů kvality a bezpečnosti a o způsobu jejich prokazování v souvislosti s poskytováním veřejných služeb a přepravě cestujících.

Specializovaná doplňková veřejná doprava není součástí integrovaného dopravního systému a není v možnostech veřejné dopravy tuto službu zajistit. Podpora této specializované dopravy je roztržštěná a je různě financována. Individuální bezbariérová doprava je v některých regionech zajišťována v rámci podpory místních samospráv anebo z rozpočtu Pk.

V oblasti přístupnosti staveb a dopravy se v předchozím období podařilo:

- ✓ V našem kraji působí poradenská střediska bezbariérovosti. Podílí se na vytváření vstřícného prostředí pro všechny osoby, včetně osob se zdravotním postižením. Jedná se o Českou abilympijskou asociaci, z.s., – projekt Poradenská a konzultační střediska bezbariérovosti; Salvie, z.ú, pracující pod metodickým vedením NIPI ČR, z.s. (Národní institut pro integraci osob s omezenou schopností pohybu a orientace ČR), a jejich projekt – Konzultační činnost. Pracovníci středisek spolupracují se stavebními úřady v rámci své územní působnosti a poskytují konzultace, poradenství a odborné posuzování při přípravě, schvalování a realizaci staveb. Vydávají odborná stanoviska k projektové dokumentaci pro územní a stavební řízení, a na vyžádání stavebního úřadu se účastní kolaudací staveb. Jsou podporovány nejen Ministerstvem pro místní rozvoj, ale i krajem. Obdobné aktivity poskytuje v našem kraji také konzultační středisko ČKAIT (Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě) a neziskové organizace působící v našem kraji v rámci poradenství, např. TyfloCentrum Pardubice, o. p. s.; Tyfloservis či NRZP Pk.
- ✓ Stanoviska a výsledky mapování jsou zveřejňovány na webových stránkách České abilympijské asociace, z.s. (<http://www.caaos.cz/nase-aktivity/konzultace-bezbarierovosti/>). Zde je možné dohledat přístupnost nejrozličnějších objektů (škol, zdravotnických zařízení, úřadů, apod.), a to dle Metodiky kategorizace přístupnosti objektů. Data jsou průběžně aktualizována. Tyto informace jsou uvedeny také na: <https://www.pardubickykraj.cz/pro-osoby-se-zdravotnim-postizenim;> www.vychodni-cechy.info.
- ✓ V předchozím období proběhlo zmapování bezbariérovosti KrÚ Pk, provedeny byly stavebně technické úpravy úřadu.
- ✓ Ve veřejně spravovaných organizacích, zřizovaných a zakládaných Pk jsou, dle možností a v souladu s platnou legislativou, průběžně odstraňovány architektonické bariéry (objekty školských zařízení, včetně škol, v nichž se vzdělávají či mají vzdělávat žáci se specifickými potřebami; ve zdravotnických; kulturních; rekreačních a sociálních zařízeních,...).
- ✓ V Pk je kladen důraz na zajištění bezbariérovosti prostředků veřejné hromadné dopravy. Soustavně probíhá navyšování počtu plně či částečně nízkopodlažních autobusů na území našeho kraje.
- ✓ Při výstavbách a rekonstrukcích objektů spojených s veřejnou hromadnou dopravou je dodržována platná legislativa v oblasti přístupnosti staveb a průběžně jsou také zaváděny vhodné informační a orientační systémy – vizuální, audiovizuální signalizační tabule na zastávkách, nástupištích, apod., piktogramy, orientační a informační systémy pro občany se zdravotním postižením. V jízdních řádech integrovaného dopravního systému Pk jsou průběžně označovány také garantované nízkopodlažní spoje a zastávky splňující nároky na bezbariérový výstup.
- ✓ Přes portál dopravce je možné v systému drážní dopravy objednat dopravu pro imobilní osoby, kdy je garantován přestup na objednaný přípoj při zpoždění.
- ✓ Při cestování vlakem je možné domluvit si předem asistenci, která zajišťuje doprovod k vlaku, od vlaku a při přestupech u dopravce České dráhy a.s. Osoby se zrakovým postižením mohou při cestování vlakem využívat informace o změnách v asistenci, a to návaznosti na změny jízdních řádů.

- ✓ Osoby se zdravotním postižením mohou využít informace na webových stránkách kraje – **Desatero k cestování vlakem**, více na: <https://www.pardubickykraj.cz/vlakem>.

Zaměření aktuálního Krajského plánu v oblasti přístupnosti staveb a dopravy:

I přes legislativní úpravu dochází v praxi nadále k nerespektování zákonných povinností, které upravují bezbariérovost objektů. Bariéry zůstávají a osobám se zdravotním postižením způsobují obtíže. Proto se nový Krajský plán bude ve svých cílech a opatřeních této oblasti věnovat a nadále bude:

- ✓ Systematicky pokračovat, rozšiřovat nabízené služby, odstraňovat bariéry u veřejných budov i dopravních staveb, dohlížet nad dodržováním a správnou aplikací předpisů u novostaveb či rekonstruovaných staveb, aby se tím zvyšovala přístupnost osob s nejrůznějšími typy zdravotního postižení a jejich začlenění do běžného života.
- ✓ Podporovat organizace mapující bezbariérovost v našem kraji a organizace sdružující osoby se zdravotním postižením.
- ✓ Pokračovat v nastavené spolupráci s Univerzitou Pardubice – Dopravní fakultou Jana Pernera při analýze přístupnosti zastávek veřejné linkové dopravy.
- ✓ Proškolenat zaměstnance nových dopravců v komunikaci s osobami s různými druhy zdravotního postižení, a to v návaznosti na termín zahájení nově uzavřených smluv s autobusovými dopravci.

Krajský plán se zaměří i na cíle, které se v předchozím období nepodařilo z nejrůznějších důvodů naplnit:

- ✓ Propojit zcela integrovaný dopravní systém Pardubického a Královehradeckého kraje se Statutárními městy Pardubice a Hradec Králové.
- ✓ Zlepšit dopravní dostupnosti rekreačního střediska Buňkov pro osoby se zdravotním postižením prostřednictvím garantovaných nízkopodlažních autobusových spojů, v návaznosti na termín zahájení nových smluv.

Cíl 3.1

Zpřístupňovat stavby a zabraňovat vzniku nových bariér osobám se zdravotním postižením v Pk.

Opatření 3.1.1

Podporovat nadále organizace sdružující osoby se zdravotním postižením a organizace mapující přístupnost objektů a infrastruktury měst; tyto informace zveřejňovat prostřednictvím webových stránek Pk a jeho příspěvkových organizací.

Zodpovědný za realizaci: OSV ve spolupráci s dotčenými organizacemi

Termín: každoročně

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Opatření 3.1.2

Pokračovat nadále v zajištění metodické činnosti a poradenství v rámci pravidelných porad s pracovníky obecných stavebních úřadů a speciálních stavebních úřadů ve sféře obecných technických požadavků zabezpečujících bezbariérové užívání staveb a zpřístupňování staveb pro osoby se zdravotním postižením, a tím zvyšovat kompetence pracovníků na úřadech v souladu s platnou legislativou.

Zodpovědný za realizaci: OMSŘI, ODSH

Termín: minimálně: průběžně, minimálně 1 x ročně

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 3.1.3

Informovat obce/obecní a městské úřady (zejm. odbory dopravy, stavební a majetkové odbory) Pk o aktualitách, možnostech čerpání finančních prostředků v oblastech podpory při odstraňování bariér v budovách státních a veřejných institucí a odstraňování bariér v dopravě, a to v rámci Národního programu.

Zodpovědný za realizaci: KŘÚ, OMSŘI a ODSH v rámci pravidelných setkání/porad zástupců obcí či zmíněných odborů – stavebních a dopravních; ve spolupráci s dalšími zainteresovanými subjekty

Termín: v návaznosti na nové informace a pravidelná setkání

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 3.1.4

Pokračovat v nastavené spolupráci v rámci mezinárodního projektu Euroklíč, včetně předávání informací o vhodných místech pro umístění Eurozámků, a podporovat dostupnost veřejných a technických zařízení pro osoby se zdravotním postižením.

Zodpovědný za realizaci: dotčené odbory ve spolupráci s NRZP Pk a samosprávou obcí

Termín: minimálně 1x ročně

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Cíl 3.2

Zpřístupňovat veřejnou dopravu a další dopravní služby v Pk osobám s nejrůznějšími typy zdravotního postižení.

Opatření 3.2.1

Při uzavírání nových smluv s dopravci veřejné hromadné dopravy a drážní dopravy dbát na maximální zpřístupnění této dopravy pro osoby s různými typy zdravotního postižení.

Zodpovědný za realizaci: ODSH

Termín: v návaznosti na uzavírání nových smluv

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 3.2.2

V rámci integrovaného dopravního systému Pk pokračovat a označovat nadále v jízdních řádech garantované nízkopodlažní spoje a zastávky splňující nároky na bezbariérový výstup a nástup. Na jízdních řádech autobusových spojů uvádět kontakt na dispečink dopravce, u kterého je možné ověřit nasazení nízkopodlažního spoje.

Zodpovědný za realizaci: ODSH, spolupráce s Univerzitou Pardubice – Dopravní fakultou Jana Pernera při mapování bezbariérovosti autobusových zastávek v obcích s rozšířenou působností.

Termín: nízkopodlažní spoje budou garantovány po změně jízdních řádů (červen 2022); ověřování nasazení nízkopodlažního spoje probíhá průběžně

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pardubického kraje

Opatření 3.2.3

Podporovat zlepšení dopravní dostupnosti rekreačního střediska Buňkov pro osoby se zdravotním postižením zajištěním nízkopodlažních autobusových spojů.

Zodpovědný za realizaci: ODSH

Termín: v návaznosti na uzavření smluv s novými dopravci

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 3.2.4

V návaznosti na uzavřené smlouvy s novými dopravci realizovat školení zaměstnanců těchto nových dopravců zaměřené na komunikaci s osobami s různými druhy zdravotního postižení.

Zodpovědný za realizaci: ODSH, ve spolupráci s dalšími zainteresovanými subjekty

Termín: v návaznosti na uzavřené smlouvy, průběžně, dle potřeby

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Opatření 3.2.5

Při výstavbě či rekonstrukci infrastruktury veřejné dopravy nadále dohlížet nad platnou legislativou v oblasti přístupnosti staveb a podporovat zavádění vhodných informačních a orientačních systémů (vizuální, audiovizuální signalizační tabule na zastávkách,

nástupišťích apod., piktogramy, orientační a informační systémy pro občany se zdravotním postižením...).

Zodpovědný za realizaci: ODSH ve spolupráci s dalšími zainteresovanými subjekty

Termín: v návaznosti na realizaci výstavby a rekonstrukci infrastruktury

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 3.2.6

Dokončit propojení integrovaného dopravního systému Pardubického a Královehradeckého kraje se Statutárními městy Pardubice a Hradec Králové s důrazem na přepravu osob se zdravotním postižením.

Zodpovědný za realizaci: ODSH

Termín: do 31. 12. 2026

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Opatření 3.2.7

Nadále podporovat služby specializované přepravy osob s omezenou schopností pohybu a orientace v Pk.

Zodpovědný za realizaci: OSV

Termín: každoročně

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk (Program podpory aktivit navazujících na služby poskytované podle zákona o sociálních službách)

Doporučení:

- Ve spolupráci s organizacemi sdružujícími osoby se zdravotním postižením realizovat vzdělávání pracovníků stavebních úřadů zaměřených na problematiku osob se zdravotním postižením – zejm. pak na technické požadavky zabezpečující bezbariérové užívání staveb.
- Sledovat kolik bezbariérových tras bylo doporučeno k financování v Pk, a to ve spolupráci s Vládním výborem pro osoby zdravotně postižené a NRZP Pk.
- Nadále rozvíjet spolupráci se studenty Dopravní fakulty při mapování bezbariérových zastávek.

B. Přístupnost informací pro osoby se zdravotním postižením

*Oblast přístupnosti informací pro osoby se zdravotním postižením navazuje článek 9 Úmluvy – **Přístupnost**, který se obecně věnuje zajištění nezávislého a plného zapojení osob se zdravotním postižením do všech oblastí života společnosti, především za pomoci odstraňování překážek a bariér bránících přístupnosti budov, dopravy, informací a informačních technologií, dále pak na článek 21 Úmluvy – **Svoboda projevu a přístupu k informacím**, který se týká práva na svobodný projev a práva na svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky, a to prostřednictvím formy komunikace dle vlastního výběru.*

Jednou ze základních podmínek orientace člověka s různým druhem postižení v prostředí i ve společnosti je přístup k informacím, ať již mluveným, tištěným, psaným nebo elektronickým. Znalost a orientace zlepšuje následně postavení člověka ve společnosti. Pro občany se zdravotním postižením je obzvlášť důležité, aby poskytované informace byly pro ně srozumitelné, a zároveň reflektovaly možnosti nových technologií, které umožňují jednodušší přístup k informacím. Téma přístupnosti informací a služeb veřejné správy je velice aktuální zejména v souvislosti s elektronizací a rozvojem služeb eGovernmentu, neboli správy věcí veřejných s využitím moderních elektronických nástrojů, prostřednictvím kterých bude veřejná správa k občanům přátelštější, dostupnější, efektivnější, rychlejší a levnější.

V oblasti přístupnosti informací pro osoby se zdravotním postižením se v předchozím období podařilo:

- ✓ Zpřístupnit informace pro osoby se zdravotním postižením na různých komunikačních kanálech KrÚ Pk – úřední deska Pk, krajský turistický portál - www.vychodnicechy.info, webové stránky Pk pro osoby se zdravotním postižením – <https://www.pardubickykraj.cz/pro-osoby-se-zdravotnim-postizenim> (s odkazem na Duhové noviny – noviny pro osoby se zdravotním postižením v Pardubickém a Královéhradeckém kraji), v sekci pro osoby se zdravotním postižením, materiály příspěvkových organizací Pk.
- ✓ Upraveny byly webové stránky Pk (<https://www.pardubickykraj.cz/prohlaseni-o-pristupnosti>) a příspěvkových organizací, a to v návaznosti na zákon č. 99/2019 Sb., o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací a o změně zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- ✓ Na recepcích budov KrÚ Pk jsou k dispozici šablony pro osoby zrakově postižené sloužící k podpisům.
- ✓ Nejen na KrÚ Pk, ale i na jiných místech v Pk (městské úřady, kontaktní pracoviště ÚP ČR, nemocnice, aj.) mohou využít osoby se sluchovým postižením tzv. Tichou linku, prostřednictvím které je zajištěno online tlumočení či online přepis v rámci zprostředkování komunikace. Aktuální mapa umístění Tiché linky je dostupná na: <https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=1ZDDyFpmEUGoznDF0K5f1LPEsWMxqRmlx&ll=49.79786638461126%2C15.45210639999992&z=7>.

Zaměření aktuálního Krajského plánu v oblasti přístupnosti informací pro osoby se zdravotním postižením:

Informace jsou nezbytné pro jakékoliv plánování, rozhodování, organizování. Jsou jednou ze základních podmínek orientace člověka s různým druhem postižení. Znalost a orientace zlepšuje následně postavení člověka ve společnosti. Snahou Pk je i nadále pokračovat a zlepšovat přístup k informacím pro osoby s nejrůznějšími typy zdravotního postižení. Tato oblast, stejně jako některá opatření z předchozího Krajského plánu, zůstávají k plnění v aktuálním Krajském plánu. Jedná se zejm. o:

- ✓ Podporu a další zlepšování přístupnosti k informacím, ať již mluveným, tištěným, psaným či elektronickým. Nezbytné je, aby poskytované informace byly pro tyto osoby co nejvíce srozumitelné, aby byly přístupné pro osoby oslabené ve čtení a vnímání složitých textů a aby reflektovaly i možnosti nových technologií, které umožňují přístup k informacím.
- ✓ Důležité je dbát nadále na to, aby organizace zřizované Pk uváděly informace o přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením, případně uváděly telefonický či jiný odkaz, kde lze informace o přístupnosti získat.
- ✓ Vhodné je proškolenat zaměstnance KrÚ Pk v metodice Ministerstva vnitra (***Metodický postup pro tvorbu srozumitelných sdělení ve veřejné správě a pro tvorbu zjednodušených textů pro osoby vyžadující zvláštní přístup*** („Metodika Easy-to-read“, dále jen „Metodika ETR“), a v praxi pak více pracovat s texty ve snadno srozumitelné podobě.

Cíl 3.3

V rámci Krajského úřadu Pk podporovat a zlepšovat přístup osob se zdravotním postižením k informacím.

Opatření 3.3.1

Na webových stránkách a úřední desce Pk zpřístupňovat i nadále informace pro osoby se zdravotním postižením v souladu s platnou legislativou.

Zodpovědný za realizaci: KH ve spolupráci se zainteresovanými odbory KrÚ Pk se zřizovatelskou funkcí, a dalšími dotčenými subjekty

Termín: vždy v souladu s platnou legislativou

Finanční náklady: bez finančního navýšení rozpočtu Pk

Opatření 3.3.2

Provést kontrolu přístupnosti webových stránek Pk pro osoby s nejrůznějšími typy zdravotního postižení.

Zodpovědný za realizaci: KH ve spolupráci se zainteresovanými odbory KrÚ Pk se zřizovatelskou funkcí, a dalšími dotčenými subjekty

Termín: 31. 12. 2023

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Opatření 3.3.3

V materiálech Pk, na akcích, webových stránkách Pk a u jeho příspěvkových organizací uvádět informaci o přístupnosti akcí v oblasti sportu, kultury a cestovního ruchu, aj. pro osoby se zdravotním postižením.

Zodpovědný za realizaci: OKSCR, případně další zainteresované odbory, další dotčené subjekty

Termín: vždy

Finanční náklady: 0 Kč

Opatření 3.3.4

Zajistit proškolení kompetentních zaměstnanců KrÚ Pk v obsluze s technikou zajišťující on-line tlumočení a přepis z/do českého znakového jazyka.

Zodpovědný za realizaci: KŘÚ, ve spolupráci s dotčenými odbory KrÚ Pk a poskytovatelem zajišťujícím on-line tlumočení a přepis

Termín: do 31. 12. 2023

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Opatření 3.3.5

V návaznosti na opatření 3.3.4 a 3.3.7 Národního plánu proškolovat zaměstnance veřejné správy v Metodice ETR a v praxi využívat převádění textů do snadno srozumitelné formy.

Zodpovědný za realizaci: KŘÚ, ve spolupráci s dalšími zainteresovanými subjekty

Termín: v návaznosti na vypsané termíny konaných kurzů

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Doporučení:

- Podporovat spolupráci všech zainteresovaných organizací při předávání informací o akcích pro osoby se zdravotním postižením, jejich zveřejňování na webových stránkách Pk v dostupné formě; u osob oslabených ve čtení a vnímání složitých informací pak ve snadno srozumitelných textech.

4. Oblast vzdělávání a školství

Tato část navazuje na článek 24 Úmluvy – Vzdělávání, týkající se práva na vzdělání bez diskriminace a na základě rovných příležitostí, což znamená podporovat inkluzivní vzdělávání, poskytovat přiměřenou úpravu a pomoc dle individuálních potřeb, aby osoby se zdravotním postižením mohly plně rozvíjet svůj potenciál, nadání, kreativitu a účinně se tak zapojily do života ve společnosti.

Dlouhodobým cílem Pk kraje je rozvoj vzdělávacího systému ve smyslu vytváření podmínek pro úspěšné vzdělávání všech dětí, žáků a studentů (dále jen žáci) tak, aby měli stejnou šanci na vzdělávání. Ve školách běžného typu směřujících k inkluzivnímu vzdělávání, stejně jako ve speciálních školách, je přihlíženo k vrozeným schopnostem a možnostem žáků s cílem maximálně rozvinout jejich vzdělávací potenciál. Inkluzivní vzdělávání může fungovat pouze za předpokladu, že škola vytvoří konkrétní opatření podporující žáky i pedagogické pracovníky. Základem pro zajištění rovných příležitostí je ve všech aspektech vzdělávání princip inkluzivního přístupu. Strategickým dokumentem zabývajícím se vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na území kraje je **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Pardubického kraje (2020 – 2024)**. Jedním z jeho hlavních cílů je garance podpory společného vzdělávání žáků s ohledem na jejich individuální specifické potřeby. Společné vzdělávání je vnímáno jako přirozený proces odpovídající dlouhodobým společenským trendům a změnám ve společnosti.

V oblasti vzdělávání a školství se v předchozím období podařilo:

- ✓ Vytvářet optimální podmínky pro úspěšné vzdělávání všech žáků tak, aby měli stejnou šanci na vzdělávání formou inkluzivního vzdělávání, kde je při výuce přihlíženo k vrozeným schopnostem a možnostem žáků s cílem maximálně rozvinout jejich potenciál a jsou vytvářena konkrétní opatření podporující žáky i pedagogické pracovníky. Daří se zajišťovat včasnou intervenci a předškolní vzdělávání dětí s poruchou komunikace, sociální interakce a poruchou autistického spektra od 18 měsíců do 7 let věku, zejména prostřednictvím činnosti Metodického a vzdělávacího centra. Spoluprací participujících subjektů, mezi nimiž je i KrÚ Pk, se daří umístit děti s vyšším stupněm zdravotního postižení do předškolního vzdělávání.
- ✓ Do vzdělávacího procesu jsou zapojována školská poradenská zařízení, a to zvláště v těch případech, kdy je tento proces nějakým způsobem znesnadněn. Na základě jejich doporučení je volena nebo upravována vzdělávací cesta žákům „na míru“. Konkrétní podpůrná opatření jsou žákům se speciálními vzdělávacími potřebami poskytována bez ohledu na formu vzdělávání. Stanovení vhodných podpůrných opatření aktivně ovlivňuje proces přijímání a upevňování poznatků, postojů a hodnotové orientace žáků.
- ✓ Krajské pracoviště Národního institutu vzdělávání poskytuje 24 školám v Pk podporu společného vzdělávání, a to v rámci činnosti Centra podpory školám v oblasti společného vzdělávání. Další pomoc v oblasti rozvíjení rovných příležitostí ve vzdělávání je poskytována v rámci I-KAP Pk II (Implementace krajského akčního plánu Pardubického kraje II).
- ✓ Postupně jsou odstraňovány architektonické bariéry ve školách, v nichž jsou vzdělávání žáci a studenti s potřebou bezbariérového přístupu.

Zaměření aktuálního Krajského plánu v oblasti vzdělávání a školství:

Společné vzdělávání je dlouhodobým procesem a vyžaduje zejména lidskou invenci. Tato oblast, stejně jako některé cíle a opatření z předchozího Krajského plánu, zůstávají k plnění i pro aktuální období nového Krajského plánu:

- ✓ Zvyšovat schopnost vzdělávacího systému k vytváření podmínek pro úspěšné uplatnění žáků a studentů se zdravotním postižením ve společnosti.

- ✓ Systematicky se zabývat nejen dalším vzděláváním pedagogických pracovníků, ale podporovat rovněž osvětu a vytvářet proinkluzivní klima ve společnosti směrem k osobám se zdravotním postižením.
- ✓ Věnovat pozornost oblasti celoživotního vzdělávání osob se zdravotním postižením.
- ✓ Podporovat spolupráci zainteresovaných subjektů a hledat vhodná nastavení vzdělávání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
- ✓ Nadále podporovat rozvoj školských poradenských zařízení a školních poradenských pracovišť v Pardubickém kraji.
- ✓ Pokračovat v odstraňování bariér ve školách, budovách provozujících tzv. neformální vzdělávání (umělecké školy či domy dětí a mládeže). Žádoucí je zpřístupňování nejen školních budov, ale i jídelen, tělocvičen či internátů, výukových prostor a zázemí spojeného se studiem na vysoké škole (bezbariérovost budov je řešena v rámci kapitoly 3. Oblast přístupnosti staveb, dopravy a informací).

Cíl 4.1

Rovný přístup ke vzdělání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením zohledňující jejich individuální potřeby.

Opatření 4.1.1

V rámci I-KAP II podpořit vznik mobilního centra pro podporu inkluze s multidisciplinárním týmem odborníků poskytujícím podporu jednotlivým školám.

Zodpovědný za realizaci: OŠ

Termín: 31. 12. 2023

Finanční náklady: spolufinancováno z prostředků EU

Opatření 4.1.2

Poskytovat podporu pro inkluzivní vzdělávání žáků v mateřských, základních a středních školách, a snižovat tak riziko předčasných odchodů ze vzdělávání, a využívat aktuálních informací dostupných na: <http://www.inkluzevpraxi.cz/>.

Zodpovědný za realizaci: OŠ

Termín: dle aktuálních potřeb

Finanční náklady: z prostředků státního rozpočtu

Opatření 4.1.3

Prohlubovat spolupráci speciálně pedagogických center (SPC) se středisky rané péče v Pk s cílem provázanosti a plynulosti v rozvoji a vzdělávání dětí.

Zodpovědný za realizaci: OŠ, OSV, ve spolupráci se středisky rané péče v Pk a SPC

Termín: průběžně

Finanční náklady: 0 Kč

Opatření 4.1.4

Žáky se speciálními vzdělávacími potřebami začleňovat do již existujících organizací zájmového a neformálního vzdělávání (např. akce školní družiny, zájmové aktivity, prázdninové programy, aj.).

Zodpovědný za realizaci: OŠ

Termín: průběžně

Finanční náklady: 0 Kč

Opatření 4.1.5

Cíleně rozvíjet sociální dovednosti žáků a pedagogických pracovníků škol a školských zařízení v oblasti komunikace a soužití s osobami se zdravotním postižením prostřednictvím společných činností, zážitkových seminářů a aktivit primární prevence.

Zodpovědný za realizaci: OŠ, PPP Pardubice a PPP Ústí nad Orlicí

Termín: průběžně

Finanční náklady: z prostředků státního rozpočtu

Opatření 4.1.6

Podporovat přímou metodickou pomoc a supervizní podporu pedagogickým pracovníkům ve školách/školských zařízeních při realizaci podpůrných opatření vč. metodické podpory asistentů pedagoga.

Zodpovědný za realizaci: OŠ, PPP, SPC

Termín: dle aktuálních potřeb

Finanční náklady: z prostředků státního rozpočtu

Opatření 4.1.7

Sjednotit obecné požadavky na činnost asistentů pedagoga v Pk. Pozitivně ovlivňovat efektivitu vzdělávání žáků ve třídě a rozvíjet celkové klima třídy, ve které se vzdělává žák se speciálními vzdělávacími potřebami, naplňováním Standardu práce asistenta pedagoga.

Zodpovědný za realizaci: OŠ, PPP, SPC

Termín: 31. 12. 2023

Finanční náklady: z prostředků státního rozpočtu

Cíl 4.2

Podpora rozvoje školských poradenských zařízení a školních poradenských pracovišť v Pk.

Opatření 4.2.1

Rozšířit nabídku a udržet dostupnost srovnatelně kvalitních školských poradenských služeb napříč Pk obsazením pracovních pozic zejména psychology, ergoterapeuty aj.

Zodpovědný za realizaci: OŠ, PPP, SPC

Termín: 31. 12. 2026

Finanční náklady: z prostředků státního rozpočtu

Opatření 4.2.2

V rámci transformace poradenských služeb podpořit profilaci SPC Skuteč jako zařízení poskytující komplexní intervenční péči žákům se sluchovým postižením podle míry, typu a způsobu korekce sluchové vady posílením pozice logoped-surdoped, včetně nabídky interaktivních programů.

Zodpovědný za realizaci: OŠ

Termín: 31. 12. 2022

Finanční náklady: z přímých výdajů na vzdělávání

Opatření 4.2.3

Dodržovat stanovené lhůty pro zahájení poskytování poradenských služeb a vydání doporučení ve všech školských poradenských zařízeních v rámci Pk s ohledem na legislativní zakotvení.

Zodpovědný za realizaci: OŠ, PPP, SPC

Termín: průběžně kontrolovat

Finanční náklady: z prostředků státního rozpočtu

Opatření 4.2.4

Vybavovat školská poradenská zařízení v Pk kvalitními pomůckami a moderními diagnostickými nástroji, vč. proškolení k jejich použití.

Zodpovědný za realizaci: OŠ

Termín: průběžně

Finanční náklady: z prostředků státního rozpočtu a ESF

Opatření 4.2.5

Umožňovat další profesionální růst školských poradenských pracovníků účastí na kvalitních vzdělávacích aktivitách dle vlastního výběru nabízených akreditovanými vzdělávacími pracovišti.

Zodpovědný za realizaci: OŠ, PPP, SPC

Termín: průběžně

Finanční náklady: z prostředků státního rozpočtu

Cíl 4.3

Nastavovat a nadále zlepšovat podmínky pro studium na fakultách Univerzity Pardubice pro studenty se zdravotním postižením.

Opatření 4.3.1

Spolupracovat s Univerzitou Pardubice v naplňování vzdělávacích potřeb osob se zdravotním postižením v oblasti vysokoškolského studia a následného uplatnění na trhu práce prostřednictvím specializovaného celouniverzitního pracoviště Univerzity Pardubice, ve spolupráci s dalšími subjekty.

Zodpovědný za realizaci: OŠ, ve spolupráci s Univerzitou Pardubice – Akademická poradna APUPA a Centrum Alma – specializované celouniverzitní pracoviště Univerzity Pardubice zajišťující poradenskou, technickou a studijní podporu pro studenty se specifickými potřebami nebo zdravotním znevýhodněním, ve spolupráci s dalšími subjekty

Termín: průběžně

Finanční náklady: z prostředků státního rozpočtu a projektů

Doporučení:

- Participací zúčastněných subjektů volit formu vzdělávání žáka a studenta s nejrůznějším typem zdravotního postižení v jeho nejlepším zájmu.
- Podporovat systém společného vzdělávání dostupného pro žáky a studenty se zdravotním postižením.
- Žákům a studentům se zdravotním postižením poskytovat adekvátní podporu ve všech stupních vzdělávání.
- Cíleně podpořit rozvoj SPC pro žáky se sluchovým postižením.
- Podporovat aktivity vedoucí ke zdravému životnímu stylu a osvojovat pozitivní sociální chování ve vztahu k osobám se zdravotním postižením.
- Podporovat multidisciplinární přístup v péči a vzdělávání žáků a studentů se zdravotním postižením.

5. Oblast zdraví a zdravotní péče

Tato oblast navazuje na článek 25 Úmluvy – Zdraví, kde se hovoří o tom, že osoby se zdravotním postižením mají právo na dosažení nejvyšší možné úrovně zdraví bez diskriminace, dále pak na přístup ke zdravotním službám ve stejném rozsahu a kvalitě jako ostatní občané. Zároveň hovoří i o tom, že je nezbytné rozvíjet takové zdravotní služby, které osoby se zdravotním postižením potřebují, a to s ohledem na jejich postižení.

Oblast zdravotní péče a ochrany zdraví patří k základním právům každého občana. Pro občany se zdravotním postižením v Pk má systém zdravotní péče specifický význam a je nedílnou součástí jejich života. Kvalifikovaná odborná péče, její dostupnost a rovněž možnost volby poskytované zdravotní péče v různých zdravotnických zařízeních v našem kraji jsou velmi důležité pro zvyšování kvality života občanů se zdravotním postižením. Oblast zdraví, integrace a participace jsou úzce propojeny.

V oblasti zdraví a zdravotní péče se v předchozím období podařilo:

- ✓ Nemocnice Pardubického kraje, a.s., je zapojena do projektu „Přátelská nemocnice“. Díky aktivitám tohoto projektu se postupně zlepšuje firemní kultura, prostředí, péče o pacienta, je zaváděno dobrovolnictví, probíhá informování a provázení ve složitých situacích spojených s nemocí, rozvíjí se psychologická pomoc zaměstnanců.

Postupně došlo ke sjednocení nemocničních webů, jejich obsahu a poskytovaných informací, což je jistě příznivá zpráva nejen pro pacienty se zdravotním postižením.

- ✓ Ve zdravotnických zařízeních Pk probíhají průběžně nové úpravy, rekonstrukce, výstavby, které směřují k postupnému odstraňování bariér a dalšímu zlepšování péče o pacienty, včetně osob se zdravotním postižením. V předchozím období byla dokončena výstavba nového pavilonu psychiatrie v Pardubické nemocnici, dále pak vznikly nové výjezdové základny záchranné služby v našem kraji, a to ve Starých Čvicích, Chrudimi, Seči, Moravské Třebové. Výstavby a modernizace probíhají také v dalších zdravotnických zařízeních – např. Nemocnici následné péče v Moravské Třebové, v Léčebně dlouhodobě nemocných Rybitví či Odborném léčebném ústavu Jevíčko, aj.
- ✓ Ve spolupráci s pediatrií se v našem kraji uskutečnil screening dětí s poruchou autistického spektra (dále jen „PAS“). Probíhá distribuce **Průkazu pro osoby s poruchou autistického spektra** vyhotoveného Ministerstvem zdravotnictví, jehož smyslem je usnadnění komunikace osob s PAS, a to nejen v prostředí poskytování zdravotních služeb, ale i při kontaktu s úřady či v zátěžových situacích. Průkaz je distribuován z Ministerstva zdravotnictví. Pro zájemce a lékaře je k dispozici na odboru zdravotnictví KrÚ Pk a osobám s PAS a jejich rodinám jsou průkazy předávány prostřednictvím nestátních neziskových organizací. Průkaz obsahuje mimo jiné i QR kód odkazující na komunikační soubor (www.mzcr.cz).
- ✓ Dlouhodobě důležitým tématem je reforma psychiatrické péče, která se dotýká nejen oblasti zdraví a zdravotní péče. Nadále probíhá úzká spolupráce regionálního konzultanta pro psychiatrickou péči pro Pk s KrÚ Pk. Aktivní je i činnost Krajské řídicí skupiny pro reformu péče o duševní zdraví, jejíž roli plní Komise Rady Pardubického kraje pro koordinaci služeb v oblasti duševního zdraví (Usnesením R/77/20 ze dne 7. 12. 2020 byla ustanovena komise na následující volební období 2020 – 2024).

Zaměření aktuálního Krajského plánu v oblasti zdraví a zdravotní péče:

V respektování specifických potřeb při poskytování zdravotní péče osobám se zdravotním postižením je nezbytné i nadále pokračovat. Důležitým tématem v oblasti zdravotnictví je probíhající reforma psychiatrické péče na regionální úrovni. Tato oblast je v novém Krajském plánu zmíněna okrajově, neboť konkrétněji bude zpracována v samostatném dokumentu ***Krajský plán sítě služeb pro lidi s duševním onemocněním***.

V aktuálním období se Krajský plán bude zabývat oblastmi z předchozího plánu, ve kterých, jak vyplynulo z mapování potřeb při zpracování tohoto dokumentu, bude vhodné i nadále pokračovat, a to:

- ✓ Podporou osvěty v oblasti zohledňování specifických potřeb osob se zdravotním postižením při poskytování zdravotní péče.
- ✓ Zlepšováním informovanosti a spolupráce zdravotnických pracovníků, občanů se zdravotním postižením a pečujících osob.
- ✓ Podporou návazné péče a při zlepšení spolupráce zdravotních a sociálních služeb a sociální práce na obecních úřadech.
- ✓ Podporou domácí ošetrovatelské a paliativní péče.
- ✓ Podporou vzdělávání zdravotníků.
- ✓ Zlepšováním dostupnosti odborných lékařů (zejm. dětských pedopsychiatrů, stomatologů, psychiatrů, psychologů) v oblastech našeho kraje, kde je jich výrazný nedostatek).

Cíl 5.1

Podpora osvětové činnosti v oblasti zohledňování specifických potřeb osob se zdravotním postižením při poskytování zdravotní péče, včetně vzdělávání zdravotnické veřejnosti v problematice zdravotního postižení.

Opatření 5.1.1

Podporovat vznik informačních materiálů a vzdělávacích aktivit týkajících se problematiky osob se zdravotním postižením a zajistit jejich distribuci do zdravotnických zařízení zakládaných či zřizovaných Pk.

Zodpovědný za spolupráci: OZ ve spolupráci s NRZP Pk, dalšími subjekty – zejm. prostřednictvím Sdružení praktických lékařů (SPL ČR), oslovením okresních předsedů SPL ČR, ve spolupráci s dalšími zainteresovanými subjekty – zejm. OSV, NRZP Pk, aj.

Termín: průběžně, dle aktuální potřeby

Finanční náklady: v návaznosti na schválený rozpočet Pk

Opatření 5.1.2

Zlepšovat informovanost občanů se zdravotním postižením o jejich právech a povinnostech při poskytování zdravotních služeb.

Zodpovědný za spolupráci: OZ

Termín: průběžně

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 5.1.3

Nadále vzdělávat zaměstnance ve zdravotnických zařízeních zakládaných či zřizovaných Pk v tématech týkajících se přístupu k osobám se zdravotním postižením.

Zodpovědný za spolupráci: OZ v rámci odborného vzdělávání zdravotnických pracovníků, ve spolupráci s dalšími subjekty – např. Fakulta zdravotních studií, organizace osob se zdravotním postižením a poskytovatelé SSL, formou zážitkových seminářů, apod.

Termín: v návaznosti na projekt a aktuální poptávku

Finanční náklady: v rámci rozpočtu příspěvkových organizací Pk (projekt „Přátelská nemocnice“)

Cíl 5.2

Pokračovat nadále v zajištění dostupného všeobecného lékařství, praktického lékařství pro děti a dorost na území Pk.

Opatření 5.2.1

Podpora lékařů v rámci dotačního programu Pk v oblasti všeobecného praktického lékařství a praktického lékařství pro děti a dorost.

Zodpovědný za realizaci: OZ v rámci dotačního programu

Termín: 1 x ročně uveřejnění výzvy k překládání žádostí o podporu

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Cíl 5.3

Pokračovat v realizaci celostátní reformy psychiatrické péče v Pk.

Opatření 5.3.1

Předložit ke schválení samosprávným orgánům Pk ***Krajský plán sítě služeb pro lidi s duševním onemocněním***. V návaznosti na tento plán přizpůsobit síť psychiatrické péče potřebám pacientů s duševním onemocněním.

Zodpovědný za realizaci: OZ ve spolupráci s OSV a dalšími zainteresovanými subjekty

Termín: do 30. 6. 2022

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Cíl 5.4

Zajistit návaznost zdravotní a sociální péče, aby byla osobám se zdravotním postižením poskytnuta následná péče a potřebné sociální služby při propuštění ze zdravotnických zařízení.

Opatření 5.4.1

Spolupracovat se zdravotně sociálními pracovníky zdravotnických zařízení zřizovaných Pk, sociálními pracovníky obecních úřadů, krajského úřadu, a sociálních služeb při nastavení vhodné zdravotní a sociální služby po propuštění společných klientů/pacientů ze zdravotnických zařízení.

Zodpovědný za realizaci: OZ ve spolupráci s OSV a dalšími zainteresovanými subjekty – poskytovateli sociálních služeb, sociálními pracovníky obecních úřadů

Termín: průběžně, dle aktuální potřeby

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 5.4.2

Realizovat nadále setkávání a společná vzdělávání zdravotně-sociálních pracovníků a sociálních pracovníků obecních úřadů, krajského úřadu a sociálních služeb.

Zodpovědný za realizaci: OZ ve spolupráci s OSV a dalšími subjekty

Termín: dle aktuální potřeby, minimálně 1 x ročně

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Doporučení:

- Zajistit dostatečné kapacity zdravotně sociálních pracovníků ve všech zdravotnických zařízeních zakládaných a zřizovaných Pk.
- Využívat prostředků moderní techniky a dostupných zdrojů, které usnadňují komunikace a zlepšují informovanost osob se zdravotním postižením.
- Informovat lékaře v oboru všeobecné praktické lékařství o sociálních službách v našem kraji, a to za účelem zvýšení povědomí o sociálních službách a institucích, které mohou nabídnout a zajistit pomoc a podporu osobám se zdravotním postižením, pečujícím osobám a rodičům, kterým se narodilo dítě se zdravotním postižením (např. distribucí dostupných letáků a informací předávaných odborem zdravotnictví KrÚ Pk, apod.).
- Nadále pokračovat v podpoře domácí ošetrovatelské a paliativní péče.
- Pokračovat v aktivitách projektu „Přátelská nemocnice“ realizovaného akciovou společností Nemocnice Pardubického kraje.
- Pokračovat v reformě psychiatrie.
- Dle možností postupně zvyšovat kapacity parkovacích míst pro osoby se zdravotním postižením.
- Zvážit program či jiné aktivity směřující k navýšení počtu dětských pedopsychiatrů, stomatologů, psychiatrů, psychologů v oblastech našeho kraje, kde jich je výrazný nedostatek.

6. Oblast zaměstnávání

*Této oblasti se dotýká článek 27 Úmluvy – **Práce a zaměstnávání**, věnuje se především zákazu diskriminace z důvodu zdravotního postižení ve všech otázkách spojených se zaměstnáváním. Vyzdvihuje důležitost zajištění rovných podmínek nejen při přijímání do zaměstnání, v rámci odměňování, profesním postupu, ale i při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Hovoří také o důležitosti odborného a profesního poradenství a služeb zprostředkování práce. Poukazuje na to, že podporováno by mělo být jak zaměstnávání osob se zdravotním postižením v soukromém sektoru, tak i příležitosti k samostatné výdělečné činnosti.*

Vhodné zaměstnání má vedle finančního přínosu pozitivní důsledky také v jiných oblastech, například zdravotní, sociální, a mnoha dalších. V našem kraji je pracovní uplatnění osob se zdravotním postižením jedním z nejdůležitějších nástrojů začlenění do běžné společnosti a prevence sociálního vyloučení. Tyto osoby patří mezi nejzranitelnější skupinu, a proto je

jejich zaměstnávání podporováno řadou nástrojů, aby mohly být zaměstnány na chráněném³ či otevřeném trhu práce. Úřad práce (dále jen „ÚP ČR“) v našem kraji věnuje těmto osobám dlouhodobě zvýšenou pozornost. V rámci aktivní politiky zaměstnanosti jsou využívány celorepublikové i regionální individuální projekty, jejichž cílem je pomoci účastníkům projektů při hledání zaměstnání a sladění jejich zdravotního stavu s pracovním životem. Na ÚP ČR v našem kraji pracují s osobami se zdravotním postižením odborní poradci, a to v rámci projektu **„Rozvoj systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením na volném trhu práce“**. Při intenzivní práci s touto cílovou skupinou osob je nejčastěji využíváno skupinové a individuální poradenství, které poskytuje uchazečům o zaměstnání ucelený balíček služeb zaměřených na pomoc s řešením aktuálního zdravotního stavu a možností získání statutu osoby se zdravotním postižením, dále pak poradenství v oblasti zaměstnání v kontextu s jejich zdravotním stavem a sociální situací. Individuální poradenství je dostupné nejen pro evidované uchazeče o zaměstnání, ale i pro klienty z řad veřejnosti. Osoby se zdravotním postižením v našem kraji využívají pracovní rehabilitaci. Pracovní rehabilitaci zajišťuje ÚP ČR a spolupracuje přitom se zaměstnavateli, vzdělávacími a zdravotnickými zařízeními, lékaři. Jedná se o komplexní proces, který umožňuje osobám se zdravotním postižením nebo osobám v dlouhodobé pracovní neschopnosti udržet si stávající zaměstnání či připravit se na povolání či pracovní činnosti, které jsou pro ně vhodné s ohledem na jejich aktuální zdravotní stav. Zpracováván je *Individuální plán pracovní rehabilitace* a realizovány jsou různé formy pracovní rehabilitace (poradenská činnost, ergodiagnostické vyšetření, příprava k práci, specializované rekvalifikační kurzy, zprostředkování zaměstnání, udržení a změna zaměstnání, změna povolání, vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání a pro výkon jiné výdělečné činnosti).

V oblasti zaměstnávání se v předchozím období podařilo:

- ✓ ÚP ČR v rámci celorepublikových i regionálních individuálních projektů a pracovní rehabilitace pracuje intenzivně s osobami se zdravotním postižením. V rámci pracovní rehabilitace jsou úřadem práce v našem kraji svolávány tzv. odborné pracovní skupiny. Působí na okresní úrovni, schází se nepravidelně. Jsou složeny ze zástupců úřadu práce, poskytovatelů sociálních služeb a zaměstnavatelů osob se zdravotním postižením a zástupců NRZP Pk, a jejich cílem je projednat konkrétní případy osob, které si podaly žádost o pracovní rehabilitaci, včetně doporučení pro jejich další směřování. Kromě realizace pracovní rehabilitace vlastními poradci úřadu práce, či ve spolupráci se zaměstnavateli osob se zdravotním postižením, využívá úřad práce nově projektu **„Vývoj a pilotní ověření konceptu pracovně rehabilitačního střediska“** (realizace 2020-2022). Projekt je realizován Asociací pracovní rehabilitace ČR a partnerem pro Pardubický kraj je Česká abilympijská asociace z.s., centrum Kosatec. Výstupem tohoto projektu by měla být metodika pro možnost vytvoření pracovně rehabilitačních středisek v případě potřeby úřadu práce.
- ✓ Na webových stránkách ÚP ČR – krajské pobočky v Pardubicích, v sekci poradenství pro osoby se zdravotním postižením, a na webových stránkách KrÚ Pk, pro osoby se zdravotním postižením, jsou uvedeny aktuální kontakty na pracovníky vykonávající specializované poradenství pro osoby se zdravotním postižením.
- ✓ KrÚ Pk a jeho příspěvkové organizace upřednostňují naplňování povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením formou přímého zaměstnávání těchto osob před jinými formami plnění této povinnosti, a to v souladu se zákonem č. 435/2014 Sb., o zaměstnanosti.
- ✓ KrÚ Pk je jedním ze společensky odpovědných zaměstnavatelů, kteří podporují také firemní dobrovolnictví a umožňují svým zaměstnancům věnovat se jeden pracovní den dobrovolnické pomoci.
- ✓ Pk je průkopníkem v oblasti sociálního podnikání. S ohledem k chybějícímu zákonu o sociálním podnikání, je tato oblast podporována z dotačního programu, který byl

³ Zaměstnavatelé s více než 50 % zaměstnaných osob se zdravotním postižením.

v souvislosti se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením od roku 2016 upraven, a je zaměřen nejen na podporu sociálního podnikání na území Pk, ale také na podporu sociálního podnikání v rámci praxí studentů (také handicapovaných) v sociálních podnicích.

- ✓ Byl vytvořen Katalog sociálního podnikání v našem kraji, jehož cílem je zvýšit povědomí o sociálním podnikání a rozmanité nabídce sociálních podniků.
- ✓ Pk ve spolupráci s KONEP realizuje unikátní Burzy filantropie. V tomto dobročinném projektu se setkává neziskový, firemní, veřejný sektor a společně podporují nejrůznější originální projekty, mezi nimiž jsou i projekty zaměřené na osoby se zdravotním postižením.

Zaměření aktuálního Krajského plánu v oblasti zaměstnávání:

I přes četné celorepublikové a krajské prostředky a nástroje, kterými je zaměstnávání osob se zdravotním postižením podporováno, jsou osoby se zdravotním postižením na trhu práce nadále považovány za jednu z nejzranitelnějších skupin. A ač nezaměstnanost v našem kraji klesá, jak vyplývá z údajů ÚP ČR, procento uchazečů o zaměstnání se statutem osob se zdravotním postižením v evidenci úřadu práce se zvyšuje, proto je třeba věnovat těmto osobám systémovou podporu zaměřenou jak na zaměstnavatele zaměstnávající osoby se zdravotním postižením, tak i samotné osoby se zdravotním postižením, s využitím prvků aktivní a pasivní podpory zaměstnanosti.

Pk má v oblasti zaměstnanosti jen omezené kompetence. I přesto zůstává oblast zaměstnávání nadále zahrnuta do nového dokumentu, což vyplynulo nejen z výše uvedeného, ale i zasláných podnětů, a je zaměřena na:

- ✓ Podporu zaměstnávání a zvyšování počtu osob se zdravotním postižením na KrÚ Pk a jeho krajských organizací.
- ✓ Osvětu v oblasti podpory pracovní a sociální rehabilitace, chráněných pracovních míst.
- ✓ Šíření povědomí o možnostech využití pracovní rehabilitace, zejména mezi lékaři, v období dlouhodobé pracovní neschopnosti. Cílem je udržet pracovní návyky a v případě návratu z pracovní neschopnosti nastavit vhodné pracovní prostředí.
- ✓ Podporu sociálního podnikání a předávání příkladů dobré praxe.
- ✓ Rozvoj firemního dobrovolnictví.

Cíl 6.1

Podporovat zaměstnávání osob se zdravotním postižením na KrÚ Pk a v kraji zřizovaných organizací.

Opatření 6.1.1

Pravidelně monitorovat zaměstnanost osob se zdravotním postižením na KrÚ Pk a u organizací zřizovaných Pk.

Zodpovědný za realizaci: OPVV a zainteresované odbory KrÚ Pk se zřizovatelskou funkcí

Termín: každoročně, v návaznosti na vyhodnocování plnění krajem zřizovaných organizací

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 6.1.2

Zaměřit se na zvyšování počtu zaměstnaných osob se zdravotním postižením na KrÚ Pk, a to ve spolupráci s ÚP ČR.

Zodpovědný za realizaci: OPVV, ve spolupráci s dalšími subjekty (ÚP ČR)

Termín: průběžně, v návaznosti na vhodná volná pracovní místa

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 6.1.3

V oznámeních o vyhlášení výběrového řízení KrÚ Pk uvádět informace o vhodnosti pracovního místa pro osoby se zdravotním postižením.

Zodpovědný za realizaci: OPVV

Termín: v návaznosti na vyhlášená výběrová řízení

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 6.1.4

Pardubický kraj bude nadále uplatňovat a šířit princip společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek.

Zodpovědný za realizaci: KŘÚ, další zainteresované odbory

Termín: vždy

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Cíl 6.2

Zvyšovat nadále povědomí o organizacích provozujících pracovní a sociální rehabilitaci, sociální podnikání nebo chráněná pracovní místa v Pk, včetně vytváření podmínek pro prezentaci a prodej výrobků osob se zdravotním postižením.

Opatření 6.2.1

Předávat informace o možnosti využití pracovní rehabilitace pro osoby v dlouhodobé pracovní neschopnosti lékařům, zdravotnickému personálu, rehabilitačním zařízením a zdravotně sociálním pracovníkům, formou navázání spolupráce s úřadem práce.

Zodpovědný za realizaci: OZ, ve spolupráci s dalšími subjekty (ÚP ČR, aj.)

Termín: minimálně 1 x ročně

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 6.2.2

Informovat zaměstnance/pacienty o možnostech pracovní rehabilitace v době dlouhodobé pracovní neschopnosti, a to prostřednictvím lékařů, zdravotnického personálu, rehabilitačních zařízení, zdravotně sociálních pracovníků, za účelem včasného doporučení zaměstnance/pacienta vhodného na pracovní rehabilitaci.

Zodpovědný za realizaci: OZ, ve spolupráci s dalšími subjekty (ÚP ČR, aj.)

Termín: průběžně

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Cíl 6.3

Nadále podporovat sociální podnikání v kraji zaměřené na zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Opatření 6.3.1

Realizovat dotační program Podpora sociálního podnikání z rozpočtu Pk, který přispívá k zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Zodpovědný za realizaci: OSV

Termín: 1 x ročně

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Opatření 6.3.2

Šířit povědomí a vzdělávat stávající zaměstnavatele a potenciální zájemce z řad zaměstnavatelů v oblasti sociálního podnikání.

Zodpovědný za realizaci: OSV ve spolupráci s CZECH INVEST

Termín: v návaznosti na trvání projektu Akademie pro sociální podnikání (do 4/2022)

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Opatření 6.3.3

Pokračovat a rozvíjet spolupráci s agenturou CZECH INVEST za účelem efektivního propojování sociálního podnikání s firmami a podnikateli v místě působení.

Zodpovědný za realizaci: OSV, ve spolupráci s CZECH INVEST a dalšími subjekty

Termín: v rámci pravidelných setkání

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Opatření 6.3.4

Podporovat komunikaci a spolupráci všech zainteresovaných aktérů formou odborných konferencí, kulatých stolů, společných setkání za účelem předávání příkladů dobré praxe v sociálním podnikání, včetně prezentace Katalogu sociálního podnikání.

Zodpovědný za realizaci: OSV, OŠ, ve spolupráci s dalšími subjekty NNO

Termín: v návaznosti na plán akcí

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Opatření 6.3.5

Spolupodílet se na realizaci Burz filantropie a jejich prostřednictvím podporovat projekty, které mohou napomoci vytvářet pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním postižením.

Zodpovědný za realizaci: OSV, ve spolupráci s dalšími zainteresovanými subjekty (KONEP)

Termín: dle harmonogramu konání burz filantropie

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Cíl 6.4

Podporovat dobrovolnictví.

Opatření 6.4.1

Pravidelně informovat o aktuálních nabídkách firemního dobrovolnictví zaměstnance Pk, přičemž jsou v nabídkách uvedena i místa u poskytovatelů sociálních služeb pracujících s osobami se zdravotním postižením.

Zodpovědný: OSV

Termín: dle aktuální poptávky

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 6.4.2

Nadále realizovat Galavečer oceňování dobrovolníků, nevládních neziskových organizací a společensky odpovědných firem, v jejímž rámci je možné ocenit i zaměstnavatele osob se zdravotním postižením.

Zodpovědný za realizaci: OSV ve spolupráci s dalšími subjekty (KONEP)

Termín: 1 x ročně

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Opatření 6.4.3

V prostorách KrÚ Pk realizovat prodejní výstavy výrobků uživatelů sociálních služeb, příp. dalších organizací, které pracují s osobami se zdravotním postižením.

Zodpovědný: OSV

Termín: minimálně 1 x ročně

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Doporučení:

- Pardubický kraj ve spolupráci s dalšími subjekty bude aktuálně spolupracovat nad tvorbou dosud chybějícího zákona o sociálním podnikání.
- Pardubický kraj bude propojovat a nastavovat spolupráci mezi ÚP ČR a potenciálními i stávajícími zaměstnavateli směrem k vyšší využitelnosti a aplikovatelnosti nabízené podpory státu při vytváření míst pro osoby cílové skupiny sociálního podnikání. Případná úprava by měla vycházet z reálných potřeb z terénu a měla by být co nejvíce efektivní k vynaloženým státním prostředkům.
- Pardubický kraj bude iniciovat spolupráci s Věznicí Pardubice, a to v návaznosti na sociální podnikání, spolupráci s ÚP ČR, dobrovolnictví.

7. Oblast volnočasových aktivit – kultura, cestovní ruch a sport

Článek 30 Úmluvy – Účast na kulturním životě, rekreace, volný čas a sport, deklaruje právo osob se zdravotním postižením účastnit se kulturního života, mít přístup ke kulturním materiálům, k televizním programům, filmům, divadelním a jiným představením, mít přístup na místa určená pro kulturní aktivity, jako jsou divadla, muzea, kina, knihovny, služby pro turisty, a v co nejvyšší možné míře také do historických památek a na místa národního kulturního dědictví. Zmiňuje i důležitost podpory rekreačních, volnočasových a sportovních aktivit osob se zdravotním postižením.

Tyto aktivity jsou přirozenou součástí života běžné společnosti nejen osob se zdravotním postižením, ale zahrnují i rodiny s malými dětmi v kočárcích a seniory s pohybovým omezením. Pro osoby se zdravotním postižením v Pk je podpora rekreačních, volnočasových i sportovních aktivit velmi důležitá, neboť přispívá do jisté míry k překonávání jejich vlastního postižení a směřuje k jejich začleňování do společnosti. V oblasti bezbariérového cestovního ruchu je v našem kraji klíčová nabídka, rozsah a kvalita služeb, zejména ubytovacích a stravovacích zařízení, které umožňují pobyt také handicapovaným, včetně dostupné infrastruktury.

V oblasti volnočasových aktivit se v předchozím období podařilo:

- ✓ Postupně se zlepšuje přístupnost turistických cílů a tras pro osoby se zdravotním postižením. Průběžně jsou prováděny stavební úpravy (bezbariérovosti budov a staveb se více věnuje kapitola 3 – Oblast přístupnosti staveb, dopravy a informací). Stavební úpravy jsou prováděny v souladu s platnou legislativou a vedou k odstraňování bariér. V některých případech, zejm. v historických objektech památkově chráněných, ve kterých sídlí příspěvkové organizace Pk v oblasti kultury, jsou řešeny z technických důvodů jen částečně.
- ✓ Realizovány jsou projekty zaměřené na kulturní, sportovní a jiné společenské aktivity osob se zdravotním postižením v rámci vyhlášených dotačních programů.
- ✓ Osoby se zdravotním postižením v našem kraji využívají systém slev v kulturních institucích zřizovaných Pk.
- ✓ Podporovány jsou aktivity provozované v Autokempu Buňkov – Břehy u Přelouče, který nabízí v našem kraji unikátní produkt „**Dovolenou bez bariér**“ se specializovanými službami pro osoby se zdravotním postižením. Jedná se zejm. o zážitkové pobyty pro handicapované; týdenní pobyty s výcvikem a předáním asistenčních psů novým majitelům; tréninkové pobyty sledge hokejistů či stolních tenistů s mezinárodní účastí a jejich víkendová soustředění; aj. Obsazenost apartmánů v kempu tvoří zhruba z poloviny právě osoby s handicapem, přičemž jsou zde zahrnuty nejen organizované pobyty, ale i individuální pobyty. Mimo sezónu lze bezbariérové apartmány využít i dlouhodobě jako tréninkové bydlení při přestavbách a úpravách vlastního bydlení na bezbariérové.

Zaměření aktuálního Krajského plánu v oblasti volnočasových aktivit:

Pro rozvoj bezbariérového cestovního ruchu a sportu je nezbytná finanční podpora kraje. Z tohoto důvodu má velký smysl pokračovat v aktuálním období Krajského plánu v nastaveném, a nadále napomáhat osobám se zdravotním postižením, aby měly možnost rozvíjet své speciální sportovní a zájmové aktivity a mohly se jich aktivně účastnit. V cílech dokumentu zůstává:

- ✓ Podpora projektů zaměřených na kulturní, sportovní a jiné aktivity pro osoby se zdravotním postižením.
- ✓ Podpora návštěvnosti osob se zdravotním postižením v kulturních institucích zřizovaných Pk.
- ✓ Zachování systému slev pro osoby se zdravotním postižením na kulturních, sportovních a jiných aktivitách v Pk.

- ✓ Budování příznivého a udržitelného prostředí pro handicapované, zejména podporou stávajících aktivit umožňujících pobyty pro handicapované, formou stavebních úprav objektů, rekonstrukcemi, modernizací a rozvojem směřujícím k bezbariérovosti stávajících aktivit, umožňujících pobyty pro handicapované, pořízením vybavení pro handicapované sportovce, apod.

Cíl 7.1

Na území Pk nadále podporovat kulturní a sportovní aktivity pro osoby se zdravotním postižením.

Opatření 7.1.1

Nadále podporovat projekty zaměřené na kulturní, sportovní a jiné společenské aktivity osob se zdravotním postižením v rámci vyhlášených dotačních programů.

Zodpovědný za realizaci: OŠ, OZ, OSV, OKSCR dle schválených dotačních programů

Termín: v návaznosti na vyhlašované dotační programy

Finanční náklady: dle schválených dotačních programů Pk

Cíl 7.2

Podporovat návštěvnost osob se zdravotním postižením v kulturních institucích zřizovaných Pk.

Opatření 7.2.1

V organizacích zřizovaných Pk oblasti kultury zajistit osobám se zdravotním postižením a organizacím poskytujícím služby pro osoby se zdravotním postižením slevy na vstupném ve výši minimálně 50 %.

Zodpovědný za realizaci: OKSCR

Termín: vždy

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 7.2.2

Podporovat budování specializovaného knihovního fondu pro osoby se zrakovým a sluchovým postižením se zajištěním přístupu ke specializovaným informačním zdrojům – např. výpůjčkou informačních zdrojů, apod., pořizování pomůcek včetně softwarových nástrojů a technického vybavení umožňujícího přístup ke specializovaným informačním zdrojům – např. zvukové knihy, apod.

Zodpovědný za realizaci: OKSCR

Termín: v návaznosti na aktuální požadavky osob se zrakovým a sluchovým postižením

Finanční náklady: dle schváleného finančního rozpočtu Pk

Opatření 7.2.3

Podílet se na uspořádání výstav uměleckých děl a výrobků osob se zdravotním postižením.

Zodpovědný za realizaci: OKSCR, OSV, OŠ

Termín: 1 x ročně

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Cíl 7.3

Na území Pk podporovat bezbariérovost a zlepšovat přístupnost turistických cílů a tras pro osoby se zdravotním postižením.

Opatření 7.3.1

Nadále pokračovat ve spolupráci s organizacemi sdružujícími osoby se zdravotním postižením a dalšími partnery v mapování bezbariérových tras a atraktivit cestovního ruchu na území Pk; výstupy z mapování zveřejňovat na krajském turistickém portálu www.vychodnicechy.info.

Zodpovědný za realizaci: OKSCR

Termín: průběžně

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 7.3.2

Ve spolupráci s Klubem českých turistů budovat, spravovat a udržovat značení turistických bezbariérových tras pro osoby se zdravotním postižením, a tyto bezbariérové trasy zveřejňovat na krajském turistickém portálu www.vychodnicechy.info.

Zodpovědný za realizaci: OKSCR

Termín: průběžně

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 7.3.3

Zlepšovat přístupnost turisticky zajímavých míst v Pk pro osoby se zdravotním postižením zejména bezbariérových přístupů, zajištěním dopravní dostupnosti, přímou podporou provozu ubytovacích a souvisejících služeb, podporou budování bezbariérových hygienických zařízení a celkovou bezbariérovostí objektů – s provazbou na opatření 3.1.4 a 3.2.3.

Zodpovědný za realizaci: OKSCR, NRZP Pk v návaznosti na opatření 3.1.4, ODSH v návaznosti na opatření 3.2.3

Termín: průběžně

Finanční náklady: dle aktuálně schválených dotačních programů Pk a v závislosti na aktuální možnosti finančních zdrojů

Doporučení:

- V rámci volnočasových aktivit budovat nadále příznivé a udržitelné prostředí pro osoby se zdravotním postižením, včetně dostupné infrastruktury, a zapojovat osoby se zdravotním postižením do nejrůznějších volnočasových aktivit.
- Více propojit spolupráci muzejních pedagogů s organizacemi pracujícími s osobami s nejrůznějšími typy zdravotního postižení a ověřit možnost zajistit vzdělávání muzejních pedagogů v oblasti komunikace s osobami s nejrůznějšími typy zdravotního postižení z nově vypsanych projektů.

8. Oblast sociálních věcí

*Tato oblast navazuje na články 28 Úmluvy – **Přiměřená životní úroveň a sociální ochrana**, jež deklaruje právo na přiměřenou životní úroveň, sociální ochranu, přístup ke službám, pomůckám, bydlení, dávkám důchodového systému, pomoci ze strany státu v případě hmotné nouze, apod.; a článek 19 Úmluvy – **Nezávislý způsob života a zapojení do společnosti**, který zakládá rovné právo všech osob se zdravotním postižením žít v rámci společenství, s možnostmi volby na rovnoprávném základě s ostatními. Tyto osoby mají právo zvolit si místo pobytu, kde a s kým budou žít, nejsou nuceny žít ve specifickém prostředí, mají přístup ke službám poskytovaným v domácím prostředí, rezidenčním službám a dalším podpůrným komunitním službám.*

Pardubický kraj dlouhodobě reaguje na potřeby osob se zdravotním postižením žít běžným způsobem života v přirozeném prostředí. Problematika osob se zdravotním postižením bývá často vnímána jako oblast spadající pouze pod sociální věci. Přesahuje však i do jiných oblastí, a proto je třeba neustále nastavovat vzájemnou, dobře fungující spolupráci všech zainteresovaných resortů, aby byla řešena komplexně. Základní krajskou strategií v oblasti sociálních služeb udávající žádoucí směr rozvoje sociálních služeb je **Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje (dále jen „Střednědobý plán“)** a další strategické dokumenty, zejména **Strategie transformace příspěvkových organizací Pardubického kraje, Strategie transformace péče o ohrožené děti a rodiny na území Pardubického kraje na období 2021 – 2023, a Koncepce rodinné politiky.**

V oblasti sociálních věcí se podařilo:

- ✓ Pardubický kraj podporuje a vytváří podmínky k poskytování dostupných sociálních a navazujících služeb také pro osoby se zdravotním postižením. Při poskytování sociálních služeb je uplatňován individuální přístup k uživatelům a jsou respektovány jejich potřeby. V maximální možné míře je podporována samostatnost těchto osob a jejich snaha vést co nejvíce nezávislý a plnohodnotný život.
- ✓ Za účelem zajištění vyšší stability krajské sítě sociálních služeb a zjednodušení procesu financování sociálních služeb z úrovně KrÚ Pk bylo schváleno víceleté financování sociálních služeb a Program víceleté podpory sociálních služeb zařazených do krajské sítě sociálních služeb.
- ✓ Zástupci Pk jsou zapojeni v pracovní skupině pro osoby s poruchou autistického spektra v Pk. Jedním z výstupů této skupiny je i adresář organizací pracujících s osobami s PAS v našem kraji, který je zveřejněn na webových stránkách Pk.
- ✓ V našem kraji probíhá transformace pobytových sociálních služeb. Ústavní zařízení jsou postupně opouštěna a uživatelé se stěhují do komunitních domácností (z příspěvkových organizací Pardubického kraje – Domov na rozcestí, Domov na zámku Bystré a Domov Na cestě, již dokončily proces transformace). Z celkového počtu 806 osob se zdravotním postižením jich žije 517, což je 64 % v současné době v komunitních domácnostech, tedy v běžném prostředí (domky, byty). Zde, dle individuální potřeby, využívají tyto osoby sociální služby a žijí své životy v běžném prostředí. Ke změnám pobytových služeb pro osoby s handicapem vydal Pardubický kraj brožuru s názvem „**Zázraky všedního dne**“ (dostupná na: <https://www.pardubickykraj.cz/transformace-pobytovyh-socialnih-sluzeb>), kde jsou představeny osobní příběhy klientů, kterým se díky transformaci proměnil jejich život.
- ✓ Pardubický kraj je krajem, který se komplexně zabývá změnou systému péče o ohrožené děti a rodiny, a v kontextu transformace systému péče o ohrožené děti řeší situaci umísťování dětí do ústavní péče (***Strategie transformace péče o ohrožené děti a rodiny na území kraje***).
- ✓ Náš kraj podporuje neformální péči a pečující osoby prostřednictvím sítě sociálních služeb, které poskytují péči a podporu osobám závislým na péči. Jedná se zejména o terénní, ambulantní služby sociální péče a odlehčovací služby, jejichž kapacity jsou dle potřeby postupně také navyšovány.
- ✓ Pardubický kraj podporuje v sociální oblasti i hospicovou péči. V rámci kraje je poskytována hospicová péče terénní, pobytovou formou, ve formě paliativní ambulance a dětské domácí paliativní péče.
- ✓ Vytvořen byl krajský portál životních situací s informacemi o možnostech řešení nepříznivých životních situací, který mohou využít i osoby se zdravotním postižením.

Zaměření aktuálního Krajského plánu v oblasti sociálních věcí:

V rámci sběru podnětů a přípravy Krajského plánu na aktuální období byly mimo jiné identifikovány potřeby, které směřují k rozvoji sítě sociálních služeb. Jednalo se o následující potřeby:

- Rozvoj podpory samostatného bydlení a dalších služeb (sociální rehabilitace, chráněné bydlení, sociálně aktivizační služby) umožňující setrvání osob (osoby s poruchou autistického spektra, osoby s tělesným postižením, osoby s duševním onemocněním, osoby s mentálním a kombinovaným postižením) v jejich přirozeném prostředí;
- Zajištění kapacit pobytových služeb pro osoby s onemocněním roztroušená skleróza a pro osoby po úrazech (ve věku 18 – 65 let);
- Zajištění pobytových služeb sociální péče pro osoby s nízkým důchodem či bez nároku na výplatu důchodu (s potřebou péče);
- Zajištění pobytových služeb sociální péče pro osoby s vážným tělesným postižením a zachovaným intelektem (komunitní typ služby);
- Zvýšení kapacity pobytových odlehčovacích služeb a zřízení lůžek okamžitého přijetí;

- Zvýšení kvality a flexibility terénních služeb sociální péče v Pk;
- Podpora péče o osoby se získaným postižením mozku (včetně zajištění mezioborové spolupráce);
- Zajištění zejména terénních a odlehčovacích služeb, které umožní setrvat osobám v jejich přirozeném prostředí za podpory tzv. sdílené péče, tj. péče rodiny a služeb, včetně zajištění nezbytného času pro oddych a zajištění osobních záležitostí.

Výše uvedené potřeby budou řešeny v rámci Střednědobého plánu. Pro zajištění sítě sociálních služeb je nezbytné zachování finanční podpory služeb (účelová dotace na zajištění poskytování sociálních služeb, Program víceleté podpory sociálních služeb zařazených do Sítě sociálních služeb z rozpočtu Pk, Program podpory materiálního zabezpečení sociálních služeb).

Krajský plán bude doplňovat stávající strategické dokumenty. Cíle a opatření aktuálního dokumentu jsou zaměřeny na zjištěné potřeby této cílové skupiny směřující k jejich nezávislému životu, mimo režim sociálních služeb. Jedná se zejména o:

- ✓ Podporu navazujících služeb či činností ve prospěch osob se zdravotním postižením.
- ✓ Zlepšení dostupnosti sociálních služeb nezbytných pro co nejvíce samostatný život osob se zdravotním postižením.
- ✓ Podporu pečujících osob.

Cíl 8.1

Podporovat navazující služby a činnosti ve prospěch osob se zdravotním postižením.

Opatření 8.1.1

Podporovat aktivity organizací osob se zdravotním postižením v rámci programu Podpora aktivit navazujících na služby poskytované podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Zodpovědný: OSV

Termín: každoročně

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk

Cíl 8.2

Participovat na rozvoji dostupného bydlení pro osoby se zdravotním postižením.

Opatření 8.2.1

Pardubický kraj se ve spolupráci s obcemi podílí na rozvoji dostupného bydlení, které umožní osobám se zdravotním postižením setrvat v jejich přirozeném prostředí, a to primárně zajištěním dostupnosti sociálních služeb nezbytných pro jejich samostatný život.

Zodpovědný: OSV

Termín: v návaznosti na schválený Střednědobý plán

Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu Pk (ve vazbě na schválenou síť sociálních služeb)

Cíl 8.3

Podpora osob pečujících a pěstounských rodin pečujících o osoby se zdravotním postižením.

Opatření 8.3.1

Podporovat projekty a aktivity zaměřené na podporu pečujících osob a pěstounských rodin tj. edukaci v oblasti péče o osobu blízkou, prevenci syndromu vyhoření, duševní hygienu pečujících osob, Nouzový plán péče, apod.

Zodpovědný: OSV ve spolupráci s dalšími subjekty

Termín: v návaznosti na schválené projekty a aktivity

Finanční náklady: v případě finanční podpory dle schváleného rozpočtu Pk

Opatření 8.3.2

Podpořit a umožnit zaměstnancům Pk pečovat o osoby blízké v domácím prostředí, např. poskytnutím volna a zajištěním pracovního místa.

Zodpovědný: OPVV

Termín: dle individuálních potřeb zaměstnanců

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Opatření 8.3.3

Aktualizovat portál životních situací pro osoby se zdravotním postižením s informacemi o možnostech řešení nepříznivé životní situace, odkazy na systém sociálních dávek, sociálních, zdravotních služeb a užitečných kontaktů pro pečující osoby.

Zodpovědný: OSV

Termín: v návaznosti na aktuální změny

Finanční náklady: bez dopadu na rozpočet Pk

Doporučení:

- Propojit více spolupráci sociální a zdravotní sféry při předávání informací osobám opouštějícím nemocnice a jiná zdravotnická zařízení, a to za účelem jejich zasíťování, navázání spolupráce, edukace a pomoci pečujícím osobám.